

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

16 september 2020

Paragraf

§ 26

Diarienummer KS-2020/714.912

Granskning av kommunens arbete med att nå låg sjukfrånvaro – svar på revisionskrivelse från Huddinge kommuns revisorer

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 5 augusti 2020, överlämnas till Huddinge kommuns revisorer som svar avseende revisionsrapporten Granskning av kommunens arbete med att nå låg sjukfrånvaro.

Sammanfattning

Den 3 april 2020 inkom en remiss från kommunens revisorer avseende den granskning av kommunens arbete för att nå låg sjukfrånvaro som genomförts.

Mot bakgrund av granskningen gör kommunens revisorer bedömningen att kommunstyrelsen och berörda nämnder under senare år har vidtagit ändamålsenliga men inte tillräckliga åtgärder. Det har inte identifierats något pågående analysarbete som syftar till att öka kunskapen om varför kommunens sjukfrånvaro över tid ligger konstant högre än övriga kommuner i länet och riket.

Huddinge har under en längre period haft en hög sjukfrånvaro som i stor utsträckning kan tillskrivas en omfattande långtidssjukfrånvaro. Sjukfrånvaron är heller inte jämnt fördelad över organisationen utan skillnaderna mellan olika verksamheter är stora.

Sjukfrånvaron är komplex och påverkas av faktorer både på nationell och lokal nivå. Det kan vara regler i socialförsäkringen och rådande konjunktur över vilka kommunen inte har någon rådighet. Däremot är de lokala förutsättningarna i organisationen och på arbetsplatsen såsom ledarskap, kultur, kommunikation, delaktighet och stödprocesser påverkningbara och något kommunen aktivt ska arbeta med under året då det i Mål och budget för 2020 är prioriterat att sjukfrånvaron ska minska.

Förvaltningen anser att revisionsrapporten är adekvat och har valt att under rubriken förvaltningens synpunkter relatera sig till de rekommendationer för fortsatt arbete som kommunens revisorer ger.

Överläggning

I ärendet yttrar sig Nujin Alacabek (V) och Sara Heelge Vikmång (S).

Härefter förklaras överläggningen avslutad.

Propositioner

Ordförande frågar kommunstyrelsen om beslut kan fattas i enlighet med förvaltningens förslag, och finner härvid att så är fallet.

Protokollsanteckningar

Nujin Alacabek (V) anmäler protokollsanteckning, som ej inkommit.

Sara Heelge Vikmång (S) anmäler protokollsanteckning, se bilaga 26.1 till detta protokoll.

Beslutet delges

Huddinge kommuns revisorer

Huddinge kommun
Kommunstyrelsen
2020-09-16

PROTOKOLLSANTECKNING

Ärende 26: Granskning av kommunens arbete med att nå låg sjukfrånvaro – svar på revisionskrivelse från Huddinge kommuns revisorer

Huddinge är på många sätt en bra kommun att leva, verka och bo i men det finns också brister. Förskolegrupperna är stora, det är brist på skolplatser och färre elever blir godkända i alla ämnen samtidigt som den redan ansträngda bemanningen inom vård och omsorg, inte minst inom äldreomsorgen, blir alltmer ansträngd till följd av den rådande pandemin.

Hela kommunsektorn står inför stora utmaningar – och Huddinge är inget undantag. Allt färre ska försörja allt fler samtidigt som vi nu är inne i en lågkonjunktur där kommunerna riskerar att förlora skatteintäkter. Behoven och kraven på välfärden ökar och det råder brist på viktiga yrkeskategorier. Till dessa utmaningar måste vi arbeta för att minska sjukfrånvaron bland personalen genom att erbjuda hög kvalitet för alla brukare och friska arbetsplatser för all personal.

I revisionsrapporten som baseras på KPMGs granskning av kommunen konstateras det att Huddinge har betydligt högre sjukfrånvaro än samtliga kommuner i Stockholms län och riket. Varje år sammanställer dessutom Sveriges Kommuner och Regioner statistik som visar sjukfrånvaron i alla kommuner uttryckt i procent av ordinarie arbetad tid och där blir det också tydligt att Huddinge kommun sticker ut då genomsnittet för sjukfrånvaron i Sveriges kommuner år 2019 var 6,7 procent medan Huddinge hade 7,8 procent.

Detta har Socialdemokraterna påtalat under flera år i debatter, protokollsanteckningar och genom att på alla möjliga sätt tillgängliga och belysa detta problem.

Den arbetsrelaterade utmattningen och långtidssjukskrivningarna är ett problem som framförallt drabbar de anställda i kommunen - deras personliga hälsa och arbetssituation, men också kvalitén i kommunens verksamheter. Den höga sjukfrånvaron, inte minst inom förskolenämndens verksamhet är oroande.

Det är också tydligt att det är inom kvinnodominerande yrken som långtidssjukfrånvaron är som högst, då kvinnors till skillnad från männens sjukfrånvaro nästintill är dubbelt så stor.

För att höja kvaliteten och för att dämpa också coronakrisens negativa effekter finns det därför behov av resursförstärkning. Därför har regeringen tillsammans med samarbetspartierna presenterat flera omfattande krispaket riktade till kommuner. Vi socialdemokrater har därför lagt förslag om att använda resurserna i välfärden redan i år. Det är pengar som kan användas till vården, skolan och omsorgen. Nu har vi en historisk möjlighet att skapa jobb och samtidigt åtgärda våra samhällsproblem.

Personalen är kommunens viktigaste resurs och det är därför av högsta vikt att kommunen arbetar progressivt för att förbättra denna situation och att Huddinge kommun nu vidtar tillräckliga åtgärder för att lösa problemet med sjukskrivningarna.

För Socialdemokraterna

Sara Heelge Vikmång

Datum
2020-08-05

Diarienummer
KS-2020/714.912

Handläggare
Björn Rosborg
Maria Svanberg

Kommunstyrelsen

Granskning av kommunens arbete med att nå låg sjukfrånvaro – svar på revisionskrivelse från Huddinge kommuns revisorer

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 5 augusti 2020, överlämnas till Huddinge kommuns revisorer som svar avseende revisionsrapporten *Granskning av kommunens arbete med att nå låg sjukfrånvaro*.

Sammanfattning

Den 3 april 2020 inkom en remiss från kommunens revisorer avseende den granskning av kommunens arbete för att nå låg sjukfrånvaro som genomförts.

Mot bakgrund av granskningen gör kommunens revisorer bedömningen att kommunstyrelsen och berörda nämnder under senare år har vidtagit ändamålsenliga men inte tillräckliga åtgärder. Det har inte identifierats något pågående analysarbete som syftar till att öka kunskapen om varför kommunens sjukfrånvaro över tid ligger konstant högre än övriga kommuner i länet och riket.

Huddinge har under en längre period haft en hög sjukfrånvaro som i stor utsträckning kan tillskrivas en omfattande långtidssjukfrånvaro. Sjukfrånvaron är heller inte jämnt fördelad över organisationen utan skillnaderna mellan olika verksamheter är stora.

Sjukfrånvaron är komplex och påverkas av faktorer både på nationell och lokal nivå. Det kan vara regler i socialförsäkringen och rådande konjunktur över vilka kommunen inte har någon rådighet. Däremot är de lokala förutsättningarna i organisationen och på arbetsplatsen såsom ledarskap, kultur, kommunikation, delaktighet och stödprocesser påverkansbara och något kommunen aktivt ska arbeta med under året då det i Mål och budget för 2020 är prioriterat att sjukfrånvaron ska minska.

Förvaltningen anser att revisionsrapporten är adekvat och har valt att under rubriken förvaltningens synpunkter relatera sig till de rekommendationer för fortsatt arbete som kommunens revisorer ger.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besök
Kommunalvägen 28

Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

Beskrivning av ärendet

Den 3 april 2020 inkom en remiss från kommunens revisorer avseende den granskning av kommunens arbete för att nå låg sjukfrånvaro som genomförts (*bilaga 1*). Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna bedriver ett ändamålsenligt arbete för att nå en låg sjukfrånvaro.

Granskningen har omfattat kommunstyrelsen och samtliga nämnder och bygger på en genomgång av relevant statistik och dokumentation samt intervjuer med samtliga förvaltningsdirektörer och HR-chefer.

Den faktiska sjukfrånvaron i Huddinge

Sveriges Kommuner och Regioner sammanställer årligen statistik som visar sjukfrånvaron i kommuner uttryckt i procent av ordinarie arbetad tid. År 2018 var genomsnittet för Sveriges kommuner 6,8 procent medan Huddinge hade 8 procent och var därmed den kommun i Stockholms län som hade högst sjukfrånvaro. Kommunen med lägst sjukfrånvaro hade 4,9 procent. Det bör dock påtalas att många av de kommuner som har låg sjukfrånvaro också har en stor andel av sin skol- och omsorgsverksamheten i extern regi, vilket gör att frånvaron där inte syns i kommunens statistik.

Revisorerna presenterar fakta som spänner över perioden 2006–2018 och där Huddinge kommuns sjukfrånvaron jämförs med ett ovägt medelvärde för alla kommuner samt för riket. Huddinge kommuns sjukfrånvaro ligger betydligt högre än medelvärde för alla kommuner och riket under hela perioden.

Sjukfrånvaron inom olika områden och kategorier

Det fanns 2019 en stor skillnad avseende sjukfrånvaron för nämnderna där kommunstyrelsen hade den lägsta frånvaron på 4,2 procent tätt följd av kultur- och fritidsnämnden (5,0) gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden (5,1) och bygglovs- och tillsynsnämnden (5,7). Socialnämndens frånvaro var 7,0 procent och därefter kom grundskolenämnden (7,4), klimat- och stadsmiljönämnden (9,0), vård- och omsorgsnämnden (9,1) och slutligen förskolenämnden (10,5).

Huddinges långtidssjukfrånvaro (över 59 dagar) under 2018 uppgick till dryga 51 procent av den totala sjukfrånvaron medan motsvarande siffra för kommunernas ovägda medelvärde var 42 procent. Bland kvinnor uppgick sjukfrånvaron i Huddinge till 8,8 procent (länet 7,2) och bland män 5,3 procent (länet 4,3).¹

Rekommendation

Kommunens revisorer gör bedömningen att kommunstyrelsen och berörda nämnder under senare år har vidtagit ändamålsenliga men inte tillräckliga åtgärder och därför rekommenderas dessa att:

¹ Kvinnor är mer sjukfrånvarande än män och mönstret är detsamma i alla länder där kvinnor har ett högt arbetskraftsdeltagande. Förklaringar som ofta anges är deltidarbete, sämre inkomstutveckling och därmed svagare anknytning till arbetet i kombination med ansvar för hemmet.

- prioritera och förstärka analysarbetet kring de inre och yttre faktorer som kan antas påverka sjukfrånvarons nivåer samt baserat på resultatet av analysen vidta åtgärder
- prioritera analysarbetet kring orsaker till skillnader mellan Huddinge kommun och övriga kommuner som kan antas påverka sjukfrånvarons nivåer samt baserat på resultatet av analysen vidta åtgärder
- utveckla former för medarbetarnas direkta delaktighet i framtagande av arbetssätt som syftar till att minska sjukfrånvaron
- säkerställa att de delar av kommunens ledarskapsmodell som befrämjar syftet att minska sjukfrånvaron används fullt ut

Beredning av ärendet

Remissvaren avseende den av revisorerna initierade granskningen av kommunens arbete med att nå låg sjukfrånvaro har tagits fram genom en samberedning mellan kommunstyrelsens förvaltning och övriga förvaltningar.

Allmän orientering om sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron varierar över tid. Under 1980-talet var de svenska sjuktalen höga. Antalet sjukdagar föll sedan kraftigt under 1990-talet fram till 1997, ökade fram till 2002 för att sedan minska igen. Sedan 2010 ökar sjukfrånvaron.

Sjuktalens variationer tyder på att det är mer än hälsan som spelar roll för sjukfrånvaron såsom regelverk, konjunktur och sociala interaktioner.

Enligt Försäkringskassan visar svensk forskning att det finns fyra viktiga faktorer för att få personalen på en arbetsplats att må bra och hålla sig långtidsfrisk.

1. *Ledarskap och kompetensutveckling.*
2. *Delaktighet.*
3. *Kommunikation och kännedom.*
4. *Synen på hälsa och sjukfrånvaro.*

Förvaltningens synpunkter

Huddinge har under en längre period haft en hög sjukfrånvaro som i stor utsträckning kan tillskrivas en omfattande långtidssjukfrånvaro. Sjukfrånvaron är heller inte jämnt fördelad utan skillnaderna mellan olika verksamheter är stora.

I Mål och budget för 2020 är det prioriterat att sjukfrånvaron ska minska. ”Sjukfrånvaron är kostsam både för individen och arbetsgivaren och behöver motverkas genom ett systematiskt och aktivt rehabiliteringsarbete på respektive förvaltning. Den centrala HR-funktionen ska leda och styra detta arbete.”

Generella reflektioner rörande revisionsrapporten

Förvaltningen anser att revisionsrapporten är adekvat men att det inom ramen för granskningen borde ha undersökts mer ingående *efterlevnaden* av de

gemensamma rutinerna och styrdokumenterna revisorerna anser ändamålsenliga. Då sjukfrånvaron inte sjunkit i den takt kommunen önskat finns skäl att reflektera över och följa upp om det till viss del kan förklaras av att styrdokument och rutiner inte används i den utsträckning de borde.

Revisionen tar inte heller ställning till om kommunens organisation, både i sin helhet och stödfunktionerna inom HR, påverkar arbetet med rehabilitering och förebyggande arbetsmiljöarbete vilket även det kan vara en del av analysarbetet.

Specifika reflektioner rörande rekommendationerna

- prioritera och förstärka analysarbetet kring de inre och yttre faktorer som kan antas påverka sjukfrånvarons nivåer samt baserat på resultatet av analysen vidta åtgärder

Det finns relativt bra kunskap om vilka faktorer som påverkar arbetshälsan och arbetsmiljön, men en fördjupad kunskap behövs om vilka av dessa faktorer som måste utvecklas inom kommunens verksamheter.

Inom forskningsprojektet CHEFiOS undersökte man förutsättningarna att vara chef i offentlig sektor och där finns data att ta del av för en analys. Kommunstyrelsens förvaltning har i verksamhetsplanen ett utvecklingsåtagande att starta upp kartläggning av chefers arbetsmiljö, vilket är en del i det förebyggande arbetsmiljöarbetet som ska leda till god arbetshälsa.

Ytterligare en intressant aspekt att undersöka är efterlevnaden av de kommunövergripande rutiner och riktlinjer som styr arbetsmiljöarbetet.

- prioritera analysarbetet kring orsaker till skillnader mellan Huddinge kommun och övriga kommuner som kan antas påverka sjukfrånvarons nivåer samt baserat på resultatet av analysen vidta åtgärder.

Det finns ingen gemensam statistikdatabas för jämförelse av sjukfrånvaron utifrån olika kommunala verksamheter utan det förutsätter att Huddinge kommun tar initiativet till en sådan jämförelse, komparativ studie, genom att be andra relevanta kommuner bidra med data och underlag.

Det har förekommit olika initiativ till sådana jämförelser dock är det svårt att få likvärdig och jämförbar statistik från andra kommuner och förvaltningen anser inte att det finns resurser för att genomföra detta arbete.

- utveckla former för medarbetarnas direkta delaktighet i framtagande av arbetssätt som syftar till att minska sjukfrånvaron

Redan idag finns möjligheter för medarbetarna att på arbetsplatssträffarna diskutera arbetsmiljön och hur den kan förbättras. Arbetsplatssträffarna och samverkansgrupperna är en del i kommunens samverkansavtal.

I det planerings- och uppföljningssamtal som chef och medarbetare har årligen finns en del som berör arbetsmiljöfrågor. I den delen ges medarbetaren en direkt möjlighet att framföra synpunkter och idéer om arbetsmiljön.

Datum
2020-08-05

Diarienummer
KS-2020/714.912

Ett förslag är att utifrån förvaltningens gemensamma arbetsmiljörapport välja ut förvaltningsövergripande arbetsmiljömål och på avdelningsnivå på möte där alla medarbetare deltar diskutera och bestämma hur dessa ska uppnås.

- säkerställa att de delar av kommunens ledarskapsmodell som befrämjar syftet att minska sjukfrånvaron används fullt ut

Ledarskapsmodellen ingår som en del i kommunens personalpolicy och är därmed ett av de övergripande styrande dokumenten i kommunen. Ett sätt att undersöka följsamheten i ledarskapsmodellen är att i den årliga medarbetarundersökningen addera frågor om de ledarbeteenden i kommunens ledarskapsmodell som främjar god arbetshälsa. Det ger möjlighet för varje förvaltning att utifrån resultaten vidta lämpliga åtgärder.

Vid rekrytering av nya chefer är det viktigt att försäkra sig om att de har förmåga att tillämpa det transformerande ledarskapet. Det finns även förvaltningar inom kommunen som nu har flera enhetschefer än tidigare i syfte att uppnå ett nära ledarskap med relativt få medarbetare per chef.

Avslutande synpunkter

Förvaltningen förstår och instämmer i revisionens rekommendationer avseende en fördjupad analys av de inre och yttre faktorer som kan antas påverka sjukfrånvarons nivåer.

Dock saknas de resurser och den forskningskompetens som skulle krävas för en fördjupad analys över de yttre faktorerna, då denna analys är komplex och kräver stor tillgång till data som inte är tillgänglig utan behöver samlas in manuellt. Jämförelse med andra kommuner kan genomföras genom den data som finns tillgänglig i bland annat Kolada (databasen för kommuner och regioner).

Förvaltningen ser positivt på att ytterligare analysera de inre faktorer som kan antas påverka sjukfrånvarons nivåer enligt förslag ovan.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Det arbete rörande sjukfrånvaron vars fokus framgår av detta remissvar kommer att bedrivas inom given budgetram. Några juridiska konsekvenser förväntas inte.

Camilla Broo
Kommundirektör

Mona Birgetz
HR-direktör

Datum
2020-08-05

Diarienummer
KS-2020/714.912

Bilagor

- Bilaga 1. Revisionskrivelse
- Bilaga 2. Revisionsrapport: Granskning av kommunens arbete för att nå låg sjukfrånvaro

Beslutet ska skickas till

Huddinge kommuns revisorer